

Že se náboženství v uplynulém čtvrtstoletí u nás - a v Evropě ještě o něco déle, vlastně po dlouhé období působení posledních tří papežů - stalo předmětem obnoveného zájmu, není asi třeba zvláště zdůrazňovat. To pak dále podtrhlo náboženské a zejména nenáboženské působení islámu a v poslední době navíc problém migrací. Zejména politologové a sociologové analyzují postavení náboženství, jeho funkce a vliv ve veřejném prostoru. Menší pozornost se přitom věnovala a věnuje filosofii náboženství, jeho duchovním, intelektuálním, noetickým a etickým aspektům. Nevelký text Otakara Fundy směřuje právě do této oblasti a nabízí nejzákladnější poučení o způsobech a předpokladech náboženského myšlení v širším kontextu dnešní evropské filosofie a její argumentace. I když nelze přehlédnout, že autorovy výklady jsou silně probarveny jeho životní zkušeností, jeho osobní zaujatostí a intelektuální zkušeností, posuzovaný text usiluje o výrazné hledisko i jeho úplné a objektivní zpracování, opírající se často o genetický přístup.

Východisko Fundových výkladů je antropologické, člověk je mu "tvor náboženský" se všemi důsledky, které to má pro náboženství jako "lidský výtvar". Za podnětné a zajímavé považují zejména pasáže o náboženství jako "hermeneutickém dramatu zpřítomnění", kde autor odlišuje "kultické zpřítomnění", "mystické zpřítomnění, imitující zpřítomnění", "instituční zpřítomnění" (sám bych v tomto případě volil termín "institucionální" a odlišil "formální" a "neformální" instituce náboženství), "verbální zpřítomnění" a existenciální zpřítomnění", což vše mu dovoluje ukazovat bytostně komunikativní povahu náboženského života i náboženského působení, a zároveň i posuny v těžištích náboženského sdělení.

Z recenzního posudku: Prof. Miloš Havelka, CSc.

Kniha O. A. Fundy přináší do českého prostředí osobitý a významný příspěvek k filosofii náboženství. Jak Funda předznamenává, jeho přístup k tématu vychází z pozitivního zpracování tradic empirismu, pozitivismu, neopozitivismu a kritického racionalismu, náboženství pak v rámci tohoto přístupu chápe jako projev a výtvar lidské kultury. Fundova práce tak doplňuje spektrum přístupů vycházejících přímo či nepřímo z teologických tradic, z tradic předpokládajících transcendentní zdroj náboženského hledání, tázání a nalézání.

Fundův fundovaný příspěvek je zároveň svědectvím o jeho osobní cestě od teologie usilující o demytologizaci k ateistickému humanismu, který chce respektovat i ty způsoby a tradice myšlení, s nimiž nemůže souhlasit. Naopak, domnívám se, že jeho kniha bude přínosná jak pro filosofy, religionisty, tak pro teology, kteří nutně

nemusí sdílet jeho metodologická východiska či jeho závěry. Inspirativní ovšem zůstávají Fundův důraz na lidskou vztahovost, nepředpojatost, jeho kritika metafyzického myšlení, jeho analýza náboženské řeči, jeho koncept vědeckosti jako přiměřenosti tématu, i jeho hermeneutika různých forem zpřítomnění náboženské bezprostřednosti.

Z recenzního posudku: Prof. Ivana Noble, PhD.